



nota

TER AANBIEDING SUBSIDIEREGELING

Aan: MOCW

Wetgeving en Juridische
Zaken

Van

[Redacted]

Persoonsgegevens

[Redacted]

Datum

18 november 2024

Referentie

49112716

Bijlagen

5

Verlenging woonhuisregeling

Aanleiding

Op grond van het Beleidskader instandhoudingssubsidie woonhuis-rijksmonumenten (hierna: woonhuisregeling) wordt subsidie verstrekt voor de instandhouding van rijksmonumenten met een woonfunctie. De woonhuisregeling geldt sinds 2019 en is de opvolger van de fiscale rijksmonumentenaf trek. Als de woonhuisregeling niet wordt verlengd, vervalt zij op 1 januari 2026.

Voorgesteld wordt om de woonhuisregeling met vier jaar te verlengen door middel van het bijgesloten wijzigingsbesluit. Daarbij worden ook de subsidieplafonds voor de komende jaren vastgesteld. Hierbij wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om een verduidelijking te verwerken met betrekking tot de subsidiabele kosten van een woonhuistuin.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de volgende voorstellen voor het wijzigen van de woonhuisregeling:

1. De Woonhuisregeling verlengen met 4 jaar, tot 1 januari 2030.
2. Het subsidieplafond voor activiteiten die plaatsvinden in 2025 tot en met 2028 op te nemen van € 52,5 miljoen per jaar.
3. Het verduidelijken dat werkzaamheden aan een woonhuistuin alleen subsidiabel zijn voor zover de tuin als (onderdeel van het) rijksmonument beschermd is.

Indien akkoord, gaarne uw handtekening onder de bijgesloten voorhangbrief. Het wijzigingsbesluit hoeft u nog niet te tekenen. Het wijzigingsbesluit wordt eerst voorgehangen aan de Tweede Kamer, waarna het besluit u afzonderlijk ter ondertekening wordt voorgelegd. Na ondertekening wordt het besluit aangeboden voor publicatie in de Staatscourant, en treedt het in werking met ingang van de dag na de datum van publicatie. Deze nota zal bij de voorhang aan de Kamer openbaar worden gemaakt. Daarbij worden uitsluitend de in de nota voorkomende persoonsgegevens gelakt.

Bijlage met informatie over de wijzigingsregeling

1. Wat is het probleem en de aanleiding voor de subsidieregeling

Voorstel 1 en 2

De woonhuisregeling loopt af op 1 januari 2026. Dat betekent dat de regeling afloopt na de aanvraagronde in 2025, waarin subsidieaanvragen worden gedaan over instandhoudingswerkzaamheden uitgevoerd in kalenderjaar 2024. Bij invoering van de woonhuisregeling als opvolger van de fiscale aftrek zijn structureel middelen beschikbaar gesteld. Om te voorkomen dat particuliere eigenaren van woonhuisrijksmonumenten na 1 januari 2026 geen subsidie meer aan kunnen vragen voor instandhoudingswerkzaamheden aan hun monument dient de woonhuisregeling verlengd te worden. Het voorstel is om de woonhuisregeling te verlengen met een periode van 4 jaar. Daarbij wordt een subsidieplafond opgenomen van € 52,5 miljoen per jaar voor activiteiten die plaatsvinden in de jaren 2025 tot en met 2028. Dit betreft dus de aanvraagronde in 2026 tot en met 2029, aangezien subsidieaanvragen worden gedaan over activiteiten die plaatsvonden in het voorafgaande kalenderjaar. Reden om niet voor de maximale verlengingstermijn van 5 jaar te kiezen is dat de subsidietaakstelling die is verwerkt in de ontwerpbegroting 2025 onder andere is ingevuld met een korting op de Woonhuisregeling. In de ontwerpbegroting is vanaf het jaar 2029 structureel €2,6 miljoen minder beschikbaar. De Tweede en Eerste Kamer moeten de begroting nog goedkeuren.

Komende periode wordt nog gewerkt aan maatregelen voor de financieringsproblematiek van grote monumenten. Mogelijk hebben deze ook impact op de Woonhuisregeling. Mocht u daarover positief besluiten dan kunnen eventuele wijzigingen in de regeling ook doorgevoerd worden gedurende de looptijd van de regeling. Hetzelfde geldt uiteraard voor eventuele latere budgetaanpassingen (bijvoorbeeld uit de jaarlijkse loon- en prijsbijstelling). Het blijft daarbij belangrijk om in acht te nemen dat de woonhuisregeling een regeling voor subsidieverstrekking achteraf betreft, en dat inhoudelijke wijzigingen tijdig aan woonhuseigenaren gecommuniceerd moeten worden, zodat zij hier rekening mee kunnen houden in het planmatig beheer van hun rijksmonument.

Voorstel 3

In de woonhuisregeling is op dit moment bepaald dat "*instandhoudingskosten ten behoeve van een tot het rijksmonument met een woonfunctie behorende tuin in aanmerking [komen] voor subsidie voor zover de tuin in directe relatie staat tot de woonfunctie van het pand*". Dit wordt in de woonhuisregeling niet nader gespecificeerd of toegelicht. In de Leidraad subsidiabele instandhoudingskosten (die ook op de woonhuisregeling van toepassing is) is wel expliciet opgenomen dat werkzaamheden alleen subsidiabel zijn voor zover er sprake is van een (mee)beschermd tuin.

In de praktijk merkt de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) dat dit voor eigenaren echter niet evident is, ondanks de Leidraad en de uitleg op de website van de RCE. Het komt regelmatig voor dat aanvragers kosten opvoeren van een tuin die niet (als onderdeel van) het rijksmonument beschermd is, en die de RCE vervolgens moet schrappen als subsidiabele kosten. Voorgesteld wordt om in de

woonhuisregeling expliciet duidelijk te maken dat alleen de werkzaamheden voor een (mee)beschermd tuin subsidiabel zijn.

Datum
18 november 2024

2. Wie zijn betrokkenen?

De RCE voert de regeling uit en acht de wijzigingen uitvoerbaar.

3. Wat is het doel van de subsidieregeling?

De woonhuisregeling heeft als doelstelling eigenaren van woonhuisrijksmonumenten financieel te ondersteunen bij de instandhouding van hun rijksmonument.

De woonhuisregeling vervangt sinds 2019 de mogelijkheid om kosten voor onderhoud van een rijksmonument af te trekken van de inkomstenbelasting (de fiscale rijksmonumentenaf trek). Eigenaren van rijksmonumenten met een woonfunctie kunnen op basis van facturen subsidie aanvragen voor de kosten die ze in het voorgaande kalenderjaar hebben gemaakt voor instandhouding van hun woonhuis-rijksmonument. De RCE beoordeelt de aanvragen en stelt de subsidie vast. Eigenaren krijgen in de woonhuisregeling maximaal 38% subsidie.¹ Het jaarlijks beschikbare budget voor de woonhuisregeling is € 52,5 miljoen.

4. Waarom een subsidieregeling en geen ander instrument?

De voorgestelde wijzigingen kunnen alleen door middel van een wijziging van de woonhuisregeling worden doorgevoerd.

5. Wat is de grondslag voor de subsidieregeling?

Artikel 7.1 en 7.7, tweede lid, van de Erfgoedwet.

6. Bestaat er een risico op ongeoorloofde staatssteun?

Met deze subsidieregeling wordt de regeling alleen verlengd en op een enkel punt verduidelijkt. De activiteiten wijzigen materieel niet. Eerder is de woonhuisregeling kennisgegeven (zie nader de aanbiedingsnota van 20 februari 2023 met Prozalink 35819103 en de aanbiedingsnota van 30 januari 2024 met Prozalink 43838488).

Met voortschrijdend inzicht kan echter nu worden geconcludeerd dat de woonhuisregeling niet hoeft te worden kennisgegeven, omdat er geen risico is op ongeoorloofde staatssteun. Op grond van de subsidieregeling kan uitsluitend door particulieren subsidie worden aangevraagd. In de meeste gevallen zal subsidie worden aangevraagd door particulieren ten behoeve van hun woonhuis.

Het is niet uitgesloten dat ook subsidie wordt aangevraagd door particulieren die economische activiteiten verrichten (bijvoorbeeld particulieren met een kantoor aan huis, of particulieren die het desbetreffende rijksmonument verhuren). In zo'n geval is het risico op een ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer tussen lidstaten echter moeilijk voorstelbaar. Hierbij is van belang dat de subsidie er uitsluitend toe strekt een deel van de kosten te vergoeden, die voor het

¹ Indien de aangevraagde subsidiabele kosten het budget in de woonhuisregeling overschrijden, wordt het subsidiepercentage verlaagd tot het hoogst mogelijke percentage waarvoor alle aanvragen binnen de grenzen van het beschikbare bedrag kunnen worden toegekend.

onderhoud van het monumentenpand moeten worden gemaakt. Gelet daarop zal de woonhuisregeling in de toekomst niet langer worden kennisgegeven.

Datum
18 november 2024

7. Van welk USK-arrangement is sprake en hoe is de verantwoording?

De voorgestelde wijzigingen hebben geen consequenties voor de wijze van verantwoording.

8. Risicoanalyse

Aan het verlengen van de woonhuisregeling zijn geen risico's verbonden, de budgetten hiervoor zijn beschikbaar. Voor de woonhuisregeling zijn een risicoanalyse en een uitwerking van het controlebeleid opgesteld.

9. Wat zijn de kosten?

Het subsidieplafond in de aanvraagronde over activiteiten uitgevoerd in 2025 t/m 2028 wordt vastgesteld op € 52,5 miljoen per jaar. Budget hiervoor is structureel beschikbaar op het bestedingsplan van de directie Erfgoed en Kunsten. Voor de uitvoering is jaarlijks € 2,3 miljoen (prijspeil 2019) beschikbaar bij de RCE. In aanvulling op de primaire subsidieverstrekingen kunnen er jaarlijks subsidieverstrekingen worden gedaan die volgen uit herzieningen en bezwaarprocedures. Hiervoor is een structureel budget beschikbaar van € 1,5 miljoen.

10. Overige aspecten/planning

Het wijzigingsbesluit kan niet eerder worden vastgesteld dan vier weken nadat het ontwerp daarvan aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is voorgelegd. Het is wenselijk om de wijzigingsregeling zo snel mogelijk te publiceren, zodat het zo snel mogelijk duidelijk is voor monumenteigenaren dat het mogelijk blijft om ook voor activiteiten uitgevoerd in kalenderjaar 2025 en verder subsidie aan te vragen.